

„Soča“

izhaja vsak petek o poldne in velja s prilogo „Primorec“ in „Gospodarski List“ vred po pošti prejemana ali v Gorici na dom pošiljana:

vse leto . . . . . gl. 4-40,
pol leta 2-20,
četrt leta . . . . . 1-10.

Za tuje dežele toliko več, kolikor je večja poština.
Delavcem in drugim manj premožnim novim naročnikom naročnino znižamo, ako se oglase pri upravitelstvu.

„Primorec“ izhaja vsakih 14 dni ob enem z ravni (na par) „Sočnimi“ številkami.

„Gospodarski List“ izhaja in se prikazuje vsak mesec v obsegu 16 strani. Kadar je v petek praznik, izidejo listi že v četrtek.

SOČA

(Izdaja za deželo)

Oznanila

in „poslanice“ plačujejo se za štiristopno petilvrsto:

8 kr., če se tiskajo 1 krat,
7 . . . . . 2 . . . . .
6 . . . . . 3 . . . . .

Večkrat — po pogodbi. Za večje črke po prostoru.

Posamične številke dobivajo se v tobakarnah v Nuški ulici in v Šolski ulici po 8 kr.

Dopisi pošiljajo naj se uredništvu, naročnina in reklamacije pa upravitelstvu „Soče“. — Neplačanih pism uredništvo ne sprejema.

Rokopisi se ne vračajo.

Uredništvo in upravitelstvo je v Marzingerjevi hiši, Via del Mercato št. 12, II.

Novo ministerstvo

Zadnjih smo poročali, da so bili poklicani v Budimpešto k cesarju knez Alfred Windischgrätz, češki namestnik grof Thun in galski namestnik Baden. Vsi trije so bili pri cesarju v avdienci in takoj na to je brzojav naznanil na vse strani novico, da je knez Windischgrätz sprejel nalogo, sestaviti novo ministerstvo. Takoj je odpotoval na Dunaj, razgovarjal se s Taaffejem, Kalnokyem, Hohenwartom in drugimi veljaki v namen, da bi čim prej izvršil prejeto nalogo.

Knez Windischgrätz je torej mož, ki naj bi odšel voditi državno ladjo, ko je grof Taaffe postal končno vendarje nemogoč krmar. Naše čitatelje bo zanimalo, kdo je ta mož, ki naj bi prevzel Taaffejevo zapuščino. „Sl. Narod“ piše o njem takole:

„Sin tistega generala nesrečnega spomina, ki je l. 1848. preganjal dunajske nastase in bombardoval zlato Prago, knez Alfred Windischgrätz, dobil je od cesarja nalogo, naj prevzame Taaffejevo zapuščino in sestavi novo ministerstvo. Iz tega sicer se ne sledi, da se knezu Windischgrätzu ta poskus posreči, saj je še v soboto neki velovplivni list brez ovinkov poudaril, da kadična misel se ni identična s koalicijskim programom, a poznavaajo politično klatavost strank, združenih v liberalno-konservativno-poljsko koalicijo (zvezo), poznavaajo njih strah pred splošno volilno pravico in pa pohlepnost levčarjev po ministerskih sedežih, smo nverjeni, da zapostavljajo koalicijske vse pomisleke in nasprotujoče si interese, ter pomorejo ustanoviti vlado Windischgrätz-Plener. To nam nalaga dolžnost, da si bodočega ministerskega predsednika ogledamo z vseh strani, zlasti pa, da skušamo spoznati njegovo politično barvo.

Levičarsko glasilo je to dolžnost — s svojega stališča seveda — že storilo. Vrglo

Listek.

Čez leto in dan.

Iz vaških spominov. (Četki zapisal A. K. Poslušatelj iz Pre. Gorice.)

„Trikrat prebudiš ga iz sna in sicer vselej v takem času, ko bi tega najmanj pričakoval, in imajoč gorečo svečo v roci, rečeš mu vselej tako-le: „Čez leto in dan po svoji smrti zovem te pred sodnjo stol božji!“ Dalje ti ni treba ničesar več storiti in gotov moreš biti, da kadarkoli potem umreš, on te gotovo naslednje na on svet čez leto in dan...“

Težko je uganiti, kje je knez Mašinda vesel ta grozni svet, katerega je imel napisanega na ormenem, starem papirju, in katerega je vsak dan nekočkrat prečital, odkar se je po vsej okolici razneslo, da je dohalski knez ubil svojega sina. Mašinda bil je v občini sodnik, bil je „pismen človek“, kakršnih je bilo malo v okolici, in vse, kar je znal, naučil se je baje sam. V mlajših letih imel je pristop do knezevega gradu in tu predlital je vso grajsko knjižnico ter mnog star pergamene pridno prečkal, in česar ni razumel, to uprašal je župnika. Tako so vsaj pripovedovali o njem.

Ž njegovim sinom zgodila se je dogodba skoro navadna, kakršna se je neštevilokrat ponavljala na plemenitaskih gradéh, in kakršna je bila že predelovana v pre mnogih povestih. Mladeneč, kateremu je otec priiskrbel pri knezu službo, zagledal so je globlje v oči krasne princeze Olge, kateri istotako postavni mladeneč tudi ni bil malovažen. Ne-

se je v prah pred nekdanj sovražnim fevdalnim princem in prstljaljo njega izvolitev za dober začetek novi eri, za jamstvo srečne bodočnosti. Liberalnemu listu, ki inače vedno piše zoper plemstvo, imponuje sedaj to, da je knez Windischgrätz član najvišje avstrijske aristokracije; priznava mu sicer konservativno mišljenje, pravi celo, da predsodkov svojega stanu ni prost, ali da ga dičijo vse višje lastnosti plemstva, vrh tega ni klerikalec, nego privrženec ustave in nasprotnik vseh državnopravnih in federalističnih težnj. skratka mož vseavstrijskega mišljenja, inet za to, da bodi vsa moč v rokah centralne vlade, vsled česar levčarjem dosti bližje stoji, nego bi kdo na prvi pogled sodil.

Tako slavi in poveljuje „Nene fr. Presse“ bodočega voditelja notranje naše politike in se to obuja v nas nezamisljost proti temu možu.

Knez Alfred Windischgrätz je bil svoj čas zagovornik avtonomije, federacije in narodne enakopravnosti, a tokom let se je v tem oziru izdatno premenil in se — izvzemši njegove konservativne nazore — v verskem in socijalnopolitičnem oziru močno približal prapornu nemškega centralizma in nemške prevlade, torej idejam združene nemške levice.

V prvih šestih letih svojega političnega delovanja, od leta 1882. do 1889. zagovarjal je knez Windischgrätz v češkem deželnem zboru državno pravo češke, nerazdeljivosti češke kraljevine in narodno ravnopravnost, ter se zoperstavljal vsem, tem principom nasprotujočim predlogom. Tedaj si je Windischgrätz priporil odlično mesto med češkimi pletarji in veliko iskrenih nasprotnikov med nemškimi liberalci.

Kmalu pa se je visoki gospod močno premenil. Ko je grof Taaffe med vlado, levčarji in umirajočimi Staročehi sklenil zloglasne dunajske punkcije, tedaj je knez Windischgrätz se postavil odločno na punkcijsko stališče in se od tedaj čedalje bolj

kedaj prunerilo se je, da je knez — odes na grajskem vrtu nekaj zapazil, vsled česa je bila njegova jeza v najskrajnejši meri razburjena. Mladega moža odnesli so potem v vrta s prestreženo glavo, a princeze Olge od tega dne nihče več na gradu ni videl. Kakor že rečeno, je ta povest skoro navadna, katera bi se v ničemer ne razločevala od podobnih pripovedk, ako bi ne bilo posebnega načina, na kakršnen je knez Mašinda načelval potem smrt svojega otroka.

Pri posvetitvi sodišč iskal je takrat zaman pravice proti knezu; da, res zaman, kajti v mestu so ga za to se zaprli. Ko pa se je vrnil iz ječe, šel je naravnost h gradu in glasno zagrozil proti njegovim oknom: „Vendar pojdes z menoj k sodišču! Pred sodnim stolom božjim se gotovo vidiš! Poziv k temu izročila ti sam!“ Od tega dne prečitaval je nepretrgoma oni svet na starem, ormenem papirju in skoro ga je tudi začel izvajati. Najprej nvažal je izvršitev besed: „... in sicer v takem času, ko bi tega najmanj pričakoval...“ Sklenil je, da odide daleč v tujino. Kar je mogel prodati, prodal je in odšel iz občine. Nikdo ga ni oviral v tem. Na gradu bili so veseli, da so se rešili trdoglavega „pismenega človeka“, ki že itak ni bil za nič in je v poslednji dobi le ščeval proti svetlosti.

Minil je mesec in o Mašindi niti nislili niso več. Pozabili so ga uže, ko se je neke noči vzdignil v gradu velik hrup, in je kmalu pridrevelo skozi vrata vse službeništvo s krikom: „Primité ga!“ Vsi lovili so človeka, katerega so videli pred seboj bežati, ki pa se

oddaljeval od svojih aristokratskih somišljenikov in se približeval nemškim levčarjem.

Ko so češki veleposredniki vsled velikankega gibanja češkega naroda zoper punkcije sklenili, da se dolžne razprave odlože, dokler se javno mnenje ne pomiri, upr se je knez Windischgrätz temu sklepu in skoraj bi se bil tedaj razcepil veleposedniški klub v deželnem zboru češkem. Nekateri njegovi somišljeniki so takrat odložili svoje mandate in tudi on bi bil tako storil, da ni iz osebnih ozirov na svoje prijatelje in sorodnike med češkimi fevdalci opustil to namero.

Razlika med Windischgrätzom in češkimi veleposedniki na jedni strani ter sorodstvo v mišljenju med njim in nemškimi levčarji na drugi se je posebno pokazala v delegaciji, v katero ga pošilja gospodarska zbornica in ki ga je v zadnjem zasedanju volila predsednikom. Vlada in Nemcem na ljubav je tam svojo oblast kot predsednik zlorabil, da prepreči razprave o češkem in hrvaškem državnem pravu, da bi le inozemstvo ne izvedelo, kakšno je resnično razmerje med državo in nje slovanskimi prebivalci. Tedaj se je pokazalo, da je knez Alfred Windischgrätz korenito premenil nekdanje svoje nazore in postal pravi konservativni nemški centralist. Baš ker je takega mišljenja, dobil je nalogo, dogovoriti se s Plenerjem zaradi sestave nemško-liberalno-nemško-klerikalno-poljskega ministerstva.

Slovenci gledamo z največjo mironostjo na ta poskus in z nekim tihim zadovoljstvom želimo, da bi se posrečil, zakaj potem bi se uresničilo to, kar želimo že davno, potem bi se vsi avstrijski slovanski poslanci — izvzemši seveda poljske — združili na odpor zoper germanizacijo in centralizem. Znanenja kažejo, da se v kratkem zgodi to, česar nismo doslej mogli doseči, da razpade Hohenwartov klub, in to je prvi pogoj začetni slovaški koaliciji.*

Jim je hipoma izgubil izpred oči, kakor bi izginil. Bil je Mašinda, o katerem se je govorilo zdaj, da se je po noči priplazil v grad in poznajo vse stanovanje svetlosti, vtihtal se tudi v spalnico ter ondu grozno kneza prestrašil. Imel je gorečo svečo v roci in govoril je baje grozne besede knezu, ki je bil tako omamljen, da je stoprav potem jel klicati ponači, ko se je nočni gost zopet oddaljil iz njegove spalnice. Komornik in trje drugi služabniki, ki so imeli to noč izvrševati službo, bili so takoj izpuščeni in jedva se je zdelilo, morali so ostaviti grad.

Tudi knez odpeljal se je drugega dne v mesto, kjer je imel veličastno palačo, v kateri je bil bolj varen, nego na knežki naselbini. A zadržal se je ondu le mesec dni. Tudi ondu zgodilo se je neke noči nekaj nenavadnega, česar knez ni pričakoval in kar je imelo nastopek, da je bila polovica služabništva odpuščena, in jeden iz komornikov, kateri je bil zlasti sumen, dejan v preiskovalni zapor. Mašinde iskali so uradi po vsej zemlji, vendar brez uspeha. Iz mesta odpotovala je kneževa obitelj v Italijo in ostala ondu vso zimo do predpusta. In ostala bi bila še dalje, ako bi je ne bil zadle žalosten udarec usode. Krasna princeza Olga, ki je morala od usolepolnega dogodka z mladim Mašindo živeti pod strogim nadzorstvom v samostanu, umrla je po dolgi, mučni bolezni. Kneževa obitelj napraviti je morala pogreb. Truplo pripeljali so v dragoceni rakvi na dohalski gradič baš na zadnji predpustni dan, in drugega dne — na pepelnico sredo — izvršiti se je moral pokop v rodbinski rakvi pri dohalski cerkvi.

Zdaj, ko moramo nadaljevati s tem člankom, še nič ne vemo, ali se posreči knezu Windischgrätzu, sestaviti novo ministerstvo. O njegovih korakih in poskusih dohajajo vsak hip nova poročila, ki pogosto nasprotujejo drugo drugemu. Toliko je pa že gotovo, da knez Windischgrätz je zadle na večje ovire nego je mislil. Največ težav mu delajo levčarji, katerim je zrastle groben, da jim je začel tek rasti z jedjo; imeti hočejo v novem ministerstvu več sedožev in to najvoljavnih, nego jim jih knez W. more prepustiti z ozirom na drugo stranko, katere štejejo k novi večini.

Ne bomo naštevati raznih kombinacij o sestavi novega ministerstva; morebiti bomo mogli pred sklepom lista na drugem mestu povedati že nekaj bolj gotovega. Doslej je izza kulis znano le toliko, da cesar je sprejel Taaffeovo ostavko; odpustno pismo je pisano baje takó laskavo, kakoršno se redko kdaj čita. Morebiti je uradna „Wiener Zeitung“ že danes priobčila to pismo in hnovanje novega ministerstva; najdalje pa se to zgodi to do 13. t. m., ko pojde cesar z Dunaja v Monakovo.

Taaffevega padea potovo ne bo obžaloval noben Slovan; žalostno pa je, da je padel zaradi takega čina, ki bi bil nam v korist, ako bi se uresničil. To je njegova predloga o razširjenju volilne pravice.

Da so nemški liberalci nasproti Taaffeovi predlogi, je naravno, saj oni se kar trdijo pred resnično liberalnimi načeli in strahu pred izgubo svojih mandatov. Tudi Poljaki imajo dovolj uzroka, bati se splošne volilne pravice, kajti oni imajo veliko več poslancev nego jim jih bče in to v škodo galiskim Rusom.

Konservativno plemstvo ima pred očmi le svoje stanevske koristi, naslanjajoče se na zastarele predsodke; zato je umevno, da se je odločno postavilo proti predlogu o razširjanju volilne pravice.

A v noči s torke na sredo, ko se je knez polrt od bolesti vrget pozno na posteljo, da bi se s spanjem okrepel k jutrajšnjim žalostnim slavnostim, prikazal se je Mašinda tretjič in poslednjič ob njegovi postelji z gorečo svečo in ponavljal svoje besede s strašnim glasom, o katerem je knezu ledenela kri v žilah. Klicati ni mogel pomoči, kajti omedlevica je ustavila njegove misli.

Takrat nočni gost ni bežal iz gradu, temveč korakal je s počasnim korakom skozi sobe vën. Bilo mu je vse jedno, kaj bo sledilo zdaj. Saj je že izvršil svoj namen na zemlji! Stoprav na dvorišču hotel ga je ustavi ti grajski birič, a dobil je tak udarec v obraz, da se je opotekel. Na njegov krik prišli so sluga in napadli Mašinda s kolmi, ali on branil se je besno. Konečno uporabil je birič svojo sabljo in udaril besnega človeka po glavi. Mahnil je brezobzirno, tako da se je Mašinda zgrudil na zemljo in se ni več zavedel. Brezdušno telo njegovo odnesli so potem na pokopališče v mrtvašnico.

Po pogrebu princeze Olge odpotovala je kneževa obitelj zopet v Italijo in vse leto niso na dohalskem posestvu ničesar čuli o njej. Stoprav koncem prihodnje zime, baš na pepelnico sredo, pripeljali so na knetsko naselbino zopet dragoceno rakev s truplom kneževine. Umril je blazen — od strahu pred smrtnjo.

Čez leto in dan. . . . .

— i. —

Zalostne pri vsem tem je le to, da se je proti predlogi oglašil zastopnik slovenskega naroda — grof Hohenwart, ki je povsem pozabil na to, da so ga poslali slovenski volilci v državni zbor; on je imel pred očmi ne blagor svojih volilcev, marveč koristi nemškega naroda v planinskih deželah. Grof Hohenwart je govoril v imenu konservativnega kluba, a ni tolmačil nazorov celega kluba, zlasti ne jugoslovanskih poslancev.

Na njegovo izjavo je grof Taaffe sprevidel, da ne more več dalje vladati, ker večina zbornice se je izrekla proti njemu, in dal je ostavko. Taaffe se ima torej največ Hohenwartu zahvaliti za svoj padec; a nas Slovence je doletela dvomljiva sreča, da je naš poslanec uazočil ta preobrat — skoro polovo nam v škodo. Tolažimo se pa lahko edino le z mislijo, da nova vlada, kakoršna se sanja, ne more imeti dolgega obstanka, marveč, da so že pri rojstvu očitne kali smrti.

Snuje se takozvano koalicijsko ministertvo, v katerem bi bile zastopane tiste stranke, ki bi sestavljale novo večino v državnem zboru. Da v takej večini ni prostora za nas Slovence, to je naravno. Levičarji, ki bi imeli v novi vladi glavno besedo, snivajo o ohranitvi dosedanjega posesta stana, ki je pa krivično! Zato bo treba vsem slovenskim poslancem prenasljevati, ali ni prišel čas, ko morajo nehati vsi pomisleki in zapustiti dosedanje „zaveznike“. Slovenskih in hrvaških poslancev je zadosti za uplivo parlamentarne stranke, samo edini morajo biti. Njino število bi morali višji krogi upoštevati toliko bolj, ker oni zastopajo ves slovanski jug, ki je za državo velikega pomena in tistim višjim krogom ne more biti vsejedno, ali je ves ta jug zadovoljen s svojo usodo ali pa skrajno nezadovoljen.

Ako je torej grof Hohenwart pripomogel v to, da se vsled novih odnosov vsi jugoslovanski poslanci združijo v en sam klub, potem mu lahko kmalu srca odpuštinimo, da je povsem pozabil, kateri volilci so ga poslali v državni zbor.

Šola v Opatiji.

Interpelacija poslanca Spincéla in tovarišev do Njega ekscelence gospoda rčnega ministra.

V svetovno znani Opatiji v občini Volosko v kraju z enakim imenom je ljudska šola.

To šolo je obiskovalo v šolskem letu 1890/91 64, v šolskem letu 1891/92 78 in v šolskem letu 1892/93 96 in v tekočem letu 106 učencev.

Poučni jezik je do 1885. leta bil hrvaški. Z ukazom c. kr. deželnega šolskega sveta za Istro v Trstu z dne 17. junija 1885. št. 615 se je odredilo, da se šola razdeli v dve paralelki, jedna s hrvaškim in druga z italijanskim učnim jezikom in da se poučuje ločeno v obeh.

Posledica te naredbe, ki ni niti potrebna, niti v zakonu utemeljena — kajti v šoli je tedaj bilo 10 otrok, ki so govorili italijanski in jih je sedaj le 12 (dvanaest) — je bila, da se o pravem vspehu v šoli v Opatiji govoriti ne more, in sicer zaradi tega, ker se v italijansko paralelko vpisujejo otroci, ki učenega jezika ne razumejo, in ker je premalo učnih ur v obeh paralelkah, kar pa pri jedni učni moči drugače ni mogoče.

Na vsako paralelko pride 15 učnih ur na teden in sicer po 2 za veronauk in po 13 za druge predmete. Trinajst ur je na obeh paralelkah tako razdeljenih, da pride tri ure neposrednega nauka na prvi oddelek (prvo šolsko leto) in tri ure na drugi oddelek (drugo in tretje šolsko leto) in sedem ur na tretji oddelek (četrto, peto in šesto šolsko leto). Učenci, ki dobivajo tri ure direktnega in ravno toliko indirektnega pouka, ki vsaki drugi dan za dve uri pridejo v šolo, se nikakor ne morejo tega naučiti, kar je predpisano v načrtih.

Da se temu zlu vsaj nekoliko odpo-more, je davčna občina Opatija po nalogu c. kr. okrajnega šolskega sveta zgradila novo šolsko poslopje za 24.000 gld. z dvema sobama in dvema učiteljskima stanovanjema in prosila šolsko oblastvo za drugo učno moč.

Ko je bila vse leto pol leta polovica poslopja prazna in se v imenovanem sistemizovanju ni nič slišalo, so se tamošnji prebivalci v skrbi za vzgojo svojih otrok s prošnjo dne 8. avgusta t. l. obrnili do c. kr. deželnega šolskega sveta za Istro v Trstu in je to prošnjo izročila posebna deputacija ad hoc

pri predsedništvu c. kr. deželnega šolskega sveta. V prošnji so prosili, da se sistemizuje še jedno učno mesto, če je mogoče za učiteljico, in da se razveljavi ukaz deželnega šolskega sveta z dne 17. junija 1885. št. 615, ker za tako šolo, kakoršna se je zaukazala z omenjenim ukazom ni preskrbljeno v učnih načrtih.

Iz Trsta deputacija ni prinesla posebno dobrih nad, in prebivalstvo opatijsko naj še nadalje gleda polovico šolskega poslopja prazno in se s težkim srcem s tem zadovolji, da nekaj njih otrok hodi vsak drugi dan po dve uri v šolo.

Ko bi v šoli bil le jeden učni jezik, namreč hrvaški, materni jezik večine šolskih otrok, kakor je bil do 1885. leta, bi po številu učencev poslednjih treh let in zlasti pri poldnevem pouku ne imeli pravice zahtevati druge učne moči. Ko se je pa šola po jeziku razdelila v dve in sta torej iz jedne šole nastale dve, bi se pa druga učna moč morala ozirovati.

Z ozirom na povedano, vprašajo podpisani Njega ekscelence učnega ministra:

Hoče li Njegova ekscelence takej potrebno ukreniti, da se obstoječe zlo na ljudski šoli v Opatiji takej odpravi, bodisi s tem, da se razveljavi ukaz deželnega šolskega sveta z dne 17. junija 1885, št. 615, ali pa s tem, da se sistemizuje druga učna moč?

Na Dunaju, dne 27. oktobra 1893.

Slede podpisni.

Boj za slovenske šole v Gorici.

Slovenske roditelje, ki so podpisali prošnjo za slovensko šolo v Gorici, prosimo uljudno, naj vztrajajo do konca. Županstvo kliče zdaj po malem vse podpisance pred posebno komisijo, ki je sestavljena v zmislu §. 7. deželnega šolskega zakona z dne 6. maja 1870. Komisiji predseduje župan dr. Mavrovič; drugi njeni člani so: odvetniki dr. Venuti, dr. Verzeznassi, dr. Nardini, rimskokatoliški duhovnik profesor Šesit, voditelj mestnih šol Samic, ravnatelj Hafner, nadzor-nik Culot ter zastopniki prosilcev dr. Al. Rojic, Ant. M. Obizzi in Josip Hrovatin. Zadržanje niso še klicali k sejam; radi tega pritožili so se pooblašenci pri deželnem šolskemu svetu.

Roditelji, ki so klicani pred komisijo, naj si oskrbe rojstne lističe onih svojih otrok, ki so imenovani v kateri izmed treh prošenj, ki so bile vložene v tej zadevi. Te lističe za šolsko rabo izdajajo brezplačno č. gg. župniki onih župnij, v katerih so bili otroci krščeni. Ako bi kdo takega lističa ne dobil, naj se sklicuje pred komisijo na matice ali matrike, katere hrani slavno županstvo gorisko, ki vzdržuje zato poseben urad, ali pa na popisovalne pole z dne 31. dec. 1890, ki se nahajajo pri istem slavnem županstvu.

V poštev pridejo tisti otroci, ki so bili rojeni v dobi od 16. septembra 1886, oziroma ki s početkom tekočega šolskega leta so bili izpolnili sedmo, pa niso bili še prekorčili sedemnajstega leta svojega življenja. Zdaj gre za to, da se določi, koliko teh otrok, za katere se prosi slovenska ljudska šola v Gorici, je bilo dolžnih hoditi v šolo v Gorici v petletni dobi od 16. septembra 1888 do 15. septembra 1893, oziroma v šolskih letih 1888/89, 89/90, 90/91, 91/92, 92/93. Otroci, ki so bili rojeni od 16. sept. 1876 do 15. sept. 1877, so bili dolžni hoditi samo eno leto v šolo v gore navedeni dobi, namreč v šolskem letu 1888/89, ker potem so šolski dolžnosti že odrasli. Oni ki so bili rojeni od 16. sept. 1877 do 15. sept. 1878, so bili podvrženi šolski dolžnosti v navedeni dobi še dve leti, namreč 1889 in 1890; oni, ki so bili rojeni od 16. sept. 1878 do 15. sept. 1879, pa tri leta, namreč 1889, 1890 in 1891, itd. Oni ki so bili rojeni od 16. sept. 1885 do 15. sept. 1886, so bili dolžni hoditi v šolo v navedeni dobi samo eno leto, namreč v šolskem letu 1892/93. Pozneje so sicer še dolžni obiskovati šolo, pa ne pridejo več v poštev, ker so že izstopili iz petletne dobe 1889-1893, na katero edino se tukaj jemlje ozir.

Iz tega se vidi, da bi ne delal prav, ako bi kdo rekel: „Moj otrok ni več za šolo; ne grem pred komisijo“. Vsaj ne gre za to, ali je, ali ni otrok zdaj za šolo, ampak ali in koliko let je bil za šolo v goriskem mestu v pretekli dobi od 16. sept. 1888 do 15. sept. 1893. Če tudi kdo ne potrebuje več šole za svoje otroke, naj pomisli, da s

prošnjo pomaga drugim svojim rojakom, ki ostanejo brez šole, ako se ne potegnejo za nje tisti, ki so imeli priliko, da so prošnjo podpisali. Zato naj pride vsakdo pred komisijo, ko bo klican, in naj prinese rojstne lističe vseh svojih otrok, ki so bili rojeni v dobi od 16. sept. 1876 do 15. sept. 1886, naj si bodo rojeni v Gorici ali kje drugod.

Pretekli ponedeljek 6. t. m. so prišli prvi vprašanci na vrsto, ki so se izvršno držali. Navzoči so se čudili srčnosti nekater, ki se je vkljub stavljenim jej zaprekan krepko potegnili za slovensko šolo. Drug vprašaneec se je držal nasproti italijanskim vprašanjem kakor stor, ki se ne gane, da je moral dr. Rojic posredovati kot tolmač. Taka odločnost je odgovor na trditve nasilj laških „bratov“, da v Gorici ni Slovencev. Zopet drug vprašaneec je izrazil svoje začudenje, kako ga morejo po narodnosti vprašati, ko je sploh znan, da je Slovenec, ter je odgovoril na daljšo pritiskanje: „Io appartengo alla grande nazione slava“.

Opomniti moramo slavno komisijo, da odlok vis. c. kr. ministertva z dne 13. julija t. l. št. 8155 natanko določuje, na kaj ima komisija odgovoriti, oziroma kaj ima podpisance vprašati, in da tedaj ni opravičena stavljanje drugih postranskih vprašanj, ki niso v nikaki potrebni zvezi z njeno nalogo. Ako pa hoče komisija vedeti, ali obiskuje kateri otrok srednje šole, naj zapiše tudi, od kedar jih obiskuje, ker drugače bo njen izdelek zopet ovržen radi pomankljivega postopanja, in goriski občinarji ostanejo še dalje brez občinske šole.

K sklepu bi prosili, naj ima slava komisija bolj pogoste seje, da pospeši svoje delo, ker drugače ne bo kmalu konca tej homatiji. Tri mesece ni komisija ničesa storila v tej zadevi. Potem je imela sejo 31. okt. in 6. nov.; prihodnja seja bo 13. t. m. K prvi seji niso bili klicani roditelji, k drugi je bilo klicanih 15, k tretji jih bo 20. Vseh podpisancev je nad 350; kedar bo konec s takim postopanjem?

Rojstne date ima občinski urad v svoji pisarni; občinarji se pa morajo za nje poganjati pri župnijskih uradih. Kako postopanje je to? Župan se izgovarja, da ministertvo je zavrnilo podatke o petletni povprečnici slovenskih šolskih otrok, katere je bil sestavil mestni podpisovalni urad. Ali ministertvo je zavrnilo le njegove podatke o narodnosti prosilcev, ne pa o rojstvu v prošnjah navedenih otrok. Toliko se vendar sme zahtevati od občine, da svojim ljudem, ki plačujejo v mestno blagajno in za popisovalni urad, izroči podatke, katere ima pisane, in da jih ne sili k župnikom, ki niso dolžni delati tlake mestnemu uradu. Ako popisovalni urad vrši svojo nalogo, mora postaviti vsako leto seznam onih otrok, ki so dolžni hoditi v šolo. Med temi otroci so tudi naši; ni torej težko dobiti potrebne podatke o njih rojstvu. Če pa ne sestavlja popisovalni urad tek seznamov, katere izrečno zahteva deželna šolska postava, potem je mestna šolska oblast sploh brez njih, ker od župnikov jih ne dobiva, kakor se to sicer godi na deželi.

Ne prosimo milosti, ampak to zahtevamo, kar nam gre po postavi kot avstrijskim državljanom in občinskim davkoplačevalcem. Ko gre za davek, nas vsakdo pozna: ko pa zahtevamo svoje pravice, naj se le dokazujemo, kdo in kaj smo. Lepa je tudi ta!

Domače in razne novice.

Iz Devina. (Kneeginja Tereza Hohenlohe) — Na veliki morski pečini vzdiga se nad morjem staroslavni devinski grad. Zunanost njegova kaže očem, da je to zidovje več stoletij mogočna priča nekdanje moči in slave devinskih gospodov. Notranjost pa človeka kar iznenadi s svojo krasoto in svojo staro dragoceno opravo. — V tem gradu je zadnje mesece ležala na smrt bolna 79-letna kneginja Tereza Hohenlohe-Waldenburg-Schillingsfürst, zadnja potomka iz roda Turnov, znamenita pesnica in slikarica italijanska. Po komaj šestnajstletnem srečnem zakonu umrl je nje soprog knez Egon I. 1865. Od takrat ni več slekla žalne črne obleke. Ves čas svojega življenja posvetila je le odgoji svojih otrok, živila je jako bogaboječe, bila je usmiljena, prava mati ubožcem. Blaga kneginja ni bila čislana le v imenitnih krogih, pač tudi ljubljena od vsakega, kdor je poznal. V soboto — 4. t. m.

— je ob dveh popoldne naznanil zvon, da je visoka gospa mirno zaspala v Gospodu. „V nebesa grem“ — je rekla svojim sorodnikom, — „a na svet sem prišla le reva, tudi ob mojej smrti pokopljite me kot najpriprostejšo ženo!“ — Le na tistem se je začel vršil pogreb. V ponedeljek ob 11. uri zjutraj nesli so jo njeni bivši služabniki iz mrtvaške sobe v cerkev. Lilo je iz neba, kakor bi hotela tudi narava svoje solze izliti pri tužnem slovesu. Kmalu se je napolnila cerkev z visokim gospodo. Razven svojih ožjih sorodnikov: princa Friderika in Egona, princa-jin Marijo, Žezine in Karole, kneza Turn-Taxisa, grofa Schlicka in dr. videli smo tudi namestnika v. Rimadina, dež. glavarja grofa Fr. Coroninija, vice-admirala Buglio, Llog-dovega predsednika Kahlenberga Alierija, v. Becherja, v. Fabrisa, grofa Karola Coroninija in še mnogo drugih imenitnikov visokega plemstva in raznih uradov. Deputacije bile so posebno iz bližnjih krajev in iz Devina. Prosto ljudstvo ni moglo v mado cerkvice, bila je pa polna odlične gospode. Po stenah so viseli dragoceni veni — nad 40 — celo iz vladarske hiše. Sv. mašo zadušajico daroval je milost. p. knezadsko-goriški ter opravil pogrebne molitve z ostalimi bližnjimi duhovniki. Pri tibi sv. maši prebudoval je g. Volarič. Velicastno, dasi preprosto bilo je zadnje sv. opravilo; globoka žalost se je brala vsem navzočim na obrazu, a iz sre so padlele vroče molitve, naj bi Vsenogošnji dal uživati blagi rajniči večno plačilo. Po dokončanem obredu položili so krsto v rodbniško rakev pod kapelico.

Omenim naj še, da je v 14. dnebi šlo in prišlo zaradi kneginje čez 400 brzojavk iz vseh krajev Evrope. — Takó je izgubil Devin svojo dobrotnico in pokroviteljico, ki je imela za vsakega odprto srce in roko. Domačim ubožcem darovala je knezja rodbina 500 gld. — Naj bi imela nepozabna gospa v svojih otrocih vredne naslednike! R. I. P. V.

Šmarje, 5 oktobra. Dopis v 44. stov. cenjene „Sole“ govori o naših občinskih volitvah, o kojih smelo trdim, da govori resnico. Zamolčal je pa marsikaj, kar je želel, da bi prišlo v javnost, — mogoče bi kaj pomagalo. — Torej ven! Že pred leti sklenilo je naše občinsko starešinstvo, obstoječe večinoma iz sedanjih mož, da po 10. uri zvečer ne sme nihče več po vasi prepevati, rujevati in brez uzroka okoli se klatiti. Sklep bil je potrjen, a ostal je le na papirju. Prepeva se, rujevi in tudi pretepotov ne manjka. Kakor slišim, ima sl. c. kr. sodnija še precej posla z našimi ljudmi „vsake baže“. Sicer ne izvirajo vse tožbe iz tega, ali mnogo manj bi jih bilo, mnogo manj preiskovanj, ko bi slavno županstvo izvrševalo svoj sklep. — Dušnega pastirja že tako mladina bore malo uboga, — kakor je sam rekel: „skozi eno oho notri, skozi drugo ven“. — V nekem oziru se bomo lahko kmalu merili s Korošci! — Nočem sicer vsega zvrniti na rame županstva, a mnogo bi se dalo potom istega spraviti na boljši tir. Župan sam tudi ne more vsemu kaj. — Odpravil je sicer neko kugo iz občine, a kaj pomaga, ko se nje glavna korenika še skrbno goji. — Torej slavno starešinstvo! Vsak med Vami ima svojo vest, glejte, da se Vaši važni sklepi izvršujejo, potem bo manj preprirov, manj tožb in manj pohujšanja. Prihodnjije bom govoril pa o naših cestah, na kojih je toliko blata, da je gorje našeji živini.

Zapeljancec, katerega pomilujemo, da je sel na limanice glasu, katerega je prej sam obsojal, poslal je v Trst neresnično poročilo o občnem zboru društva „Sloga“, ki žali in sramoti društvo in njegovega predsednika ter poslanca dr. Gregorčiča. List, ki poudarja, da se bori za „narodno politiško poštenje“, ponatisnil je z debelimi črkami ta sestavek ter pritisnil mu na čelo spricevalo resničnosti. To je dalo povod, da je našla pot v „Slovenec“ domača vest, ki odobruje prvotni dopis ter s prstom, ali boljše rečeno s kolom kaže na resničoljubnost našega lista, ki se je potegnil za resnico. Tem spletkam, ki očitno prilajajo iz enega in istega vira, stopil je na prste dr. Gregorčič z izjavo, katero je poslal „Slovenec“ in katero je ta list doslovno objavil v številki od zadnje sobote. To bo morda pomagalo začasno, ali vstrajnega vspeha ne bo imelo, ker slaba volja, iz katere prilajajo sumničenja in podtikanja, kakor v onem članku, ostane najbrže še dalje neukročena. „Slovenec“, ki ne pozna dobro goriskih razmer, dostavlja sicer omenjeni iz-

javi, da „se trdo nadeja“, da je s to izjavo dovršen prvi korak k tako zaželenemu složenemu delovanju na Goriskem na skupnem katoliškem temelju“, ali kdor pozna goriske odnose od blizu, žal, ne more gojiti take nade.

Na Goriskem nimamo, kolikor je nam znano, verskega razpora. Duhovščina in narod priznava skupen katoliški temelj, gledé katerega med njima ni razlike. Katoliška načela, katerim velja kot zagovornik dr. Mahnič, priznavamo vsi. Razpor med duhovščino se kaže v političnem in družbinskem oziru in izvira iz osebne strasti dveh ali treh mož. Voditelj razpora je prektan ter verzi in pokriva svoje neplemenite napore in razpore z vero, katoliškim shodom, dr. Mahničem itd. Na tak način slepi marnikoga, da ne vé, zakaj gre; marnikdo misli, da se bori proti nasprotniku, ko pobija somišljenika, ali da pomaga katoliškim načelom, ko je v službi ali na pomoč osebni strasti. V tem oziru se nam ne zdi niti postopanje dr. Mahniča dovolj oprežno. Može, ki zakriva osebno strast v plaše vero, kat. shoda, dr. Mahniča, niso sposobni, da bi dostojno varovali in branili verske koristi. Katoliška načela nimajo od takih mož nikake koristi, pač pa škodo. Zato mislimo, da dr. M. bi v svojem prizadevanju za katoliška načela prav lahko in morda še boljše izhajal, ako bi se ne obojevali taki moze za njegovo sukunjo. Zato naj bi se jih otrese in naj bi pustil, da se pokažejo, kakoršni so. S tem bi pripomogel po našem mnenju mnogo, da se zblizaje med duhovščino duhovci, ki so se razdeljeni vsled nesporazumnosti.

Ljuba dr. Gregorčiča, da se gledé na kat. shod popolnoma njema s svojim višjim pastirjem, s katerim sta se gotovo razgovarjala o kat. načelih na sebi, o potéh, po katerih se dajo spraviti v veljavo, o posebnih krajevnih, časovnih in osebnih razmerah, ki včasih zahtevajo premenbo v načinu, da bi se hitro spremenilo — pogrešala se je pri nekaterih le takó dolgo, dokler je ni bilo. Zato pa bodo celo nezadovoljni z njo, ker bodo morali iskati novo pretezo, da bodo proti njemu souvali, ko jim je prejšnjo odvzel. Ne poteče dolgo časa, in že se oglasi zopet kak dopisnik iz tabora „nekrščanske“ ljubezni z dopisom sličnim onim v „Slovenec“ poleti ali v „Pr. L.“ v jeseni. Zato nimamo upanja, da bi izjava dr. Gr. bila prvi korak k porazumljenju med e. duhovščino, dasi si pomirjenje iz sreča želimo, kakor je želi najmanj 99 odstotkov e. duhovščine goriske. Prvi korak bo v tem, da se loči Mahničevo versko vprašanje od osebne vprašanja drugih „mož“, katerim je vera plaše, osebnost pa jedro. Taka ločitev posveti v nekatere sedanje teme in pripomore veliko, da bo mogel vsakdo, komur je na tem ležeče, soditi stvari, kakor so, in ne kakor jim jih malajo ljudje, ki „se v nič ne mešajo.“

Slovensko Alojzijevešče v Gorici ni imelo do zdaj stalne osnove; zato se ustanavlja posebno društvo, ki vzame v svojo skrb ta prekoristni zavod. Društvena pravila so že potrjena in prihodnji četrtak 16. t. m. bo v tukajšnjem osrednjem semenišču ob 10. uri predpoludne ustanovni občni zbor, pri katerem se bo volil odbor na tri leta. Častita duhovščina se valí, da bi se udeležila občnega zbora v obilnem številu. Društvu in zavodu želimo najboljši uspeh. Zavod ima baje že zdaj okolo 20 gojencev.

Književnost. — Te dni je izšel sedmi sešitek znamenitega „Slovensko nemškega slovarja“, kateri je uredil prof. M. Pleteršnik in ki se tiska za troške rajnega knezskofofa Antona Alojzija Wolfa. Ta sešitek obsega pet pol od str. 481 do 560; besedno gradivo je razvrščeno od besede kruhar do medčasje. Cena vsakemu sešitku je 50 kr.

Radodarni doneski. — Za „Slogine“ učne zavode došlo je v zadnjih 14 dneh:

G. prof. V. Bežek v G. 3 gld. — Gosp. S. Rožanc, krojaški mojster v G., 1 gld. — Gosp. Fr. Blažon, železn. uradnik v G., 1 gld. — Gosp. Fon Anton, posestnik in trgovec v G., 1 gld. — G. Anton Koren, trgovec v G., 1 gld. — Gosp. dr. Andrej Lisjak, zdravnik v G., 10 gld. — P. M. 1 gld. — Gosp. prof. A. Šantel v G. 1 gld. — Gosp. Jes. Kavčič, c. kr. notar v G. 1 gld. — Preč. g. Jožef Skočir, dekan v Devinu, 2 gld. — G. g. Edvard Strekelj v Rihembergu 2 gld. 40 kr. — Gosp. Ign. Križman 3 gld., katere je skupil za prodani dobiček pri „Sokolovi“

veselici v G. — G. g. Lovro Juvancič, župnik slovrenski, 5 gld. — G. Neža Juvancič v Slovrenu 1 gld. — Neimenovan dobrotnik poslal je 5 gld.: „za Slogino deco, ki je iz šole gredé po ulici takó prijazno slovenski kramljala, da ga je v srcé ganilo“. — Gg. A. Križnič in Andrej Drašček v Kanalu nameslo vena na grob svojemu nepozabnemu svaku oziroma zetu Jos. Hönigu vsak po 5 gld. — G. Anton Klančič, župan podgorski, 3 gld. — Pri sklepu proračuna grahovske županije za l. 1894. nabral g. župan Fr. Golja od rodoljubnega starasinstva 4 gld. — Prejšnji stanjelski župan g. Jerič 1 gld. in 1 gld. zbral v veseli družbi pri Mahniču v Kobdilju. (Poslal g. F. Fonda). — G. Ang. Casagrande, trgovec in veleposestnik v Ajdovščini, 5 gld. — V vipavskem Križu nabral pri veseli družbi J. Š. 1 gld. — Neimenovanec na Grahovem 2 gld. — G. Marija Murovec na Grahoven 1 krono. — G. Peter Kokošar v Podmelen 1 krono.

Gosp. Peter Birsar, gostilničar v Corte Caravaggia, kupil je na svoje stroške pušico, ki vsakokrat zaigra neko melodijo, ko se vrže novce notri. V nekoliko dneh je došlo v truzico 3 gld. 20 kr. Dohodki truzice bodo za „Slogine“ zavode. Jako lepa misel! Hvala g. Birsar za njo!

Za družbo „C. in M.“: „Narodni dom“ v Škrlatini 2 gld. 13 kr. —

Za boženično ženske podružnice: Gospa Lokar Kristina 2 kroni. — Neimenovana gospa iz Gorice 8 parov zapeljiv in 2 para nogavic.

Ti dokazi narodne zavesti in poštvalnosti morajo vsakemu rodoljubu vdihniti v srce srčno županje v boljše bodočnost. Dokler je med nami toliko rodoljubov, ni se nam bati nasprotnih naskokov na našo narodnost. Čast takemu rodoljubu!

Glasba.

Missa de Spiritu sancto. Ad IV. voces inequales composita et reverendissimo domino, domino Francisco Ogradi, abbati-parracho Celejæ dedicata auctore Joanne Pogacnik, op. 7. Partitura se dobi po 60 kr. izvod pri skladatelju v Celji. Natisnil Milie v Ljubljani.

O tej masi trdi „Cerkveni glasbenik“, da je kratka, lahka in melodijozna, dosega najboljše delo istega skladatelja in da bude povsodi tudi slabšeim cerkvenim zborom jako ugajala, ker je skoro povsodi homofonna, vse teče gladko drugo iz drugega ter se milo posluša. Priporočila se vrlo ta ljubka skladba. — Tej oceni strokovnjakega lista tudi jaz povsem pritrdim in dostavim še to: 1. Melodične in ritmične vrste se tako lepo podajajo, da je masa kakor bi bila „iz enega toka“. 2. Obseg posamičnih glasov ni obširen. 3. Povsodi v masi je poskrbljeno za to, da se glasovi nikjer ne utrudijo. 4. Harmonizacija je povsodi izvrstna, glasbene oblike lepe, sintaksa pravilna, izgovarjanje besedi v deklamatorični obliki je kaj lahko in tekst umeven. 5. Vso maso prešinja nežen melodičen duh. 6. Za naše skromne razmere je masa kakor navlaše spisana. 7. Skladatelj se ni proti glasbeni estetiki nikjer pregrešil.

Glavni tonovski način mase je E-dur; potem še A-dur, D-dur z dotičnimi dominantnimi in oštrimi mo-tonovi, glasbeni estetik Svatal piše o karakteristiki teh tonovskih načinov tako: E-dur. Lautes Aufjauchzen, Lachende Freude. A-dur. Unschuldige Liebe, Zufriedenheit, Ruhe, D-dur. Ton des Triumphes. Cis-moll. Ernste unterhaltung. H-dur. Leidenschaft durch grossartige Würde gemässigt. Ker ima torej masa toliko prednosti, priporočam jo vis. častitim cerkvenim predstojništvom, organistom in pevsem prav iskreno in sem porok, da bode povsodi in vsem najboljše ugajala. Tisk je zelo lep in razločen, zunanja oblika pa je krasna.

FAJGELJ.

Cecilijansko društvo za gorisko nadškofijo izdalo je četrti vezek svojih „Cerkvenih pesmij“, katere so nekateri gg. skladatelji nabrali med slovenskim narodom ter potem priredili za zmore. Največ pesmij je nabral in priredil g. Danilo Fajgelj, nadučitelj na Srpenici, in sicer: Sveta masa — Čezsoča Sveta masa — Bolec, Sveta masa — Bolec, Adventna — Čezsoča, Postna — Srpenica, Vnebohod Gospodov — Čezsoča, Pesmi za zadnjo nedeljo po binkošti in prvo nedeljo v adventu — Srpenica, V čast Mariji —

Srpenica, Pesem sv. roznogavenca — Bolec, Jezus, Marija, Jožef — Srpenica. Marljivi skladatelj g. J. Laharnar na St. Viskigori nabral in priredil je sledeče pesmi: Božična — St. Viskigora, Postna — od tam, Velikončna — Goriska, Vnebohod Gospodov — St. V. gora. — Šebreljski župnik preč. g. J. Kokošar je nabral in priredil te pesmi: Božična — iz leta 1595, Postna — iz l. 1729, Velikončna — 1595.

Vse te pesmi tiskane so na 24 velikih straneh takó jasno in lepó, da delajo tiskarju g. R. Milicu v Ljubljani vso čast. Zunanja oblika je lična. — Sodbo o glasbeni vrednosti teh pesmij prepustimo strokovnjakom. Ni pa dvoma, da so nam že imena gg. skladateljev zadostno jamstvo, da so nam s tem delom podali nekaj dovršenega na polji cerkvene glasbe.

Primorea 23. št., priložena današnji „Soči“, prinaša članka o kupčijski zbornici in o denzbi sv. Mohorja; dalje 23 goriskih, 16 tržaskih in 10 ostalih slovenskih novic; „razgled po svetni“ obsega 19, „raznoterosti“ pa 36 novic; dodanih je 9 smesnic, Berila torej zadosti!

Zadnjo številko smo ustavili nekaterim nemarnim plačnikom; prosimo jih, da svoj dolg poravnajo, ako nočejo, da po sili izterjamo od njih, kar nam lije. Vsakemu svoje! Prihodnjice ustavimo list še nekaterim drugim naročnikom.

Terno, Terno! — To je bil naslov nekemu oglaš v zadnji „Soči“. Upamo, da naših čitateljev ni bil nihče takó nesposoben, da je poslal 15 kr. znak v Ljubljano. Ako dotičnik res vé, katere številke pridejo v lotariji, ne bi potreboval nihč znak, ampak izpraznil bi vse blagajnice vseh lotarij. Mi smo objavili oni oglas, kakor mnogi drugi listi, ker došel nam je iz navadne posredovalnice za oglaš proti gotovemu plačilu. Za priporočila v oglaših mi nismo odgovorni. Torej torej pred take vrste oglaš!

Listnica: G. g. N. N. v B. 4 gld. 40 kr. za letošnje leto. Kar ste poslali, bilo je za l. 1892. G. g. J. G. v Fr. (Herzegovina): Za „Soči“ imate dati do konca l. l. še 33 kr., ker poštnina znaša 1 kr., več pri vsaki številki. Pošljite zagradel o priliki za „St. kuzinico“.

Vahilo k veselici „delavskega bratnega društva“ v Idriji katera bude dne 19. novembra 1893 v prostorih g. F. Didiča s prvokratnim nastopom društvenih tamburašev. Spored: 1. „Nagovor“, 2. „Naprej“, 3. „Jenko“, 4. „Paušič“, udarjajo tamburaši 3. „Pevčeva pomladanska“, 5. „Jeklič“, moški zbor. 4. „Vieone hrv. narodnih popevka“, M. pl. Farkaš, udarjajo tamburaši. 5. „V ljubem si ostala kraj“, 6. „Nedved“, moški zbor. 6. „Žezulinka“, poika mazurka. 7. „Knič“, 1. Paušič udar. tambur. 7. „Za dom“, 8. Volarič, moški zbor. 8. „Ljubljani sen“, 1. Zeis — I. Bartl, udar. tambur. 9. „Kaj bi mi srce ogled“, K. Maschek, moški zbor. 10. „Četverka narodnih pesmi“, 1. Pavšič, udar. tambur. 11. „Hles“, pri katerem igra oddelek c. kr. rud. godbe. Začetek ob 8 uri zvečer. Vstopnina za ude 10 nov., z družino 20 nov., za neude 20 nov., zdržino 30 nov. Preplačila se hvaležno sprejmo. K obliži udeležbi aliudno cabi

ODBOR.

Druge novice in dopisi so v priloženju 23. št. „Primorea“.

Die Seiden-Fabrik G. Henneberg (k. u. k. Hofl.), Zürich sendet direct an Private: schwarze, weisse und farbige Seidenstoffe von 45 kr. bis fl. 11.65 p. Meter — glatt, gestreift, karriert, gemustert, Damaste etc. (ca. 240 versh. Qual. und 2000 versh. Farben, Dessins etc.) porto- und zollfrei. Muster umgehend. Briefe kosten 10 kr und Postkarten 5 kr. Porto nach der Schweiz. (1)

WILCHELM - OV antiartrični in antireumatični **kričistilni čaj** Franca Wilhelma lekarja v Neukirchen — Dolnja Avstrija dobiva se v vseh lekarnah za 1 gld. av. velj. zavitek.

SCHUTZ - MARKE

Soč. Kričij.

Josip Mozetič trgovec z jeslvanji v Gorici. **Rabatite 1.** — na starem trgu 7. (sv. Anj.) Naznanjam svojim rojakom v mestu in na deželi, da imam v Gorici dve dobro založeni prodajalnici z vsakovrstnim jedlim blagom. **Postrežba točna, cene zmerne.** Z dežele se naročila točno izvršujejo.

„Goriska tiskarna“ A. Gabršček izdeluje moderne vizitke po nizkih cenah.

Dr. Rose životni balzam
je nad 30 let znano, prebavljanje in slast pospešujoče in napenjanja odstranjujoče ter mlo raztoplajoče
domače sredstvo.
Velika stekl. 1 gld., mala 50 kr. po pošti 20 kr. več. Na vseh delih zavojnice je moja tu dodana, zakonito varovana varovana znamka. Zaloga skoro v vseh lekarnah Avstro-Ogrske. Tam se tudi dobi:
Praško domače zdravilo
To sredstvo pospešuje prav izbornu, kakor svedoči mnogo skušnje, ubojne, zrenje in ločenje ran ter poleg tegobolečine, tiskalci ali v skatlenah po 15 kr. in 25 kr. Po pošti 4 kr. več. Na vseh delih zavojnice je moja tu dodana zakonita varovana znamka.
Glavna zaloga
B. FRAGNER PRAGA
št. 203, 204, Mala strana, lekarna „pri črnem orlu“
Pošta razpošilja vsak dan

SARGOVE glicerino posebnosti
Od kar so se iznašale in v rabo uvedle po F. A. Sargu so v rubi Njenega Velikodnega cesarice in drugih udov najviše cesarske hiše, tako tudi na drugih knežjih dvorih. Priporočili so jih prof. baron Liebig, prof. pl. Hebra, pl. Zeisel, dvorni svetnik pl. Scherzer itd. itd. dvorni zdravnik Thomasa Dunaju, Neister v Gotthild.
Glicerino milo v papirju, skatlijah in desicah. — Medeno glicerino milo v kartonu. Tekoče glicerino milo v steklenicah. — Toaletno-karbolno-glicerino milo. — Eucalyptus-glicerino milo: Glycolasol (pospešuje rasto las). Kínova glicerina pomada. — Glicerina krema. — Toaletna glicerina, itd. — Lysol-milo, Toilette-Lysol-Glycerin-milo, milo iz smetane itd.
KALODONT zdravniško preiskana zobna krema
F. A. Sarg's Sohn & Comp.
k. u. k. Hoflieferant in Wien.
V Gorici na prodaj pri lekarjih G. B. Pontoni, A. pl. Gironcoli, Kürner, Braunitzer in Cristofaletti.

Štev. 406
Op.
Razglas.
Naznanja se, da **javna dražba** zastavil III. četrtleta t. j. mesecev **julija, avgusta in septembra 1892.** začne v ponedeljek, dne 11. decem. 1893. ter se bo nadaljevala naslednje četrtke in ponedeljke.
Od ravnateljstva zastaviljavnice in z njo združene hranilnice
V Gorici, dne 2. novembra 1893.

V prijazen ozir!
Kdor hoče variti, zdravje pospeševati in dobro kavu piti kupi naj edino pravo **KNEIPP-OVO — SLADNO KAVO,** v rdečih štirivoglatih zavojih z tako podobo, katere daje s **pristno olz-ovg kavu,** priznanim najboljšim prasidom, zdravu in redilno pijačo. Naša prietna Kneippova sladna kava in prava Olzova niste napol užgani in nimate v sebi hrsk, pece, gnilih smok ali sirapa, ampak se izdelujeta na poseben način, da se moreta priporočiti zdravim in bolnim ljudem.
Bobova kava preveč draži in ni redilna.
Prošnja in svarilo. — Zdradi ponarejanj, falsifikacij in slabih fabrikatov, zlasti sladna kava v zrnuh, — eni prodajajo le užgan pivni slad, tretji kemično pripravljene slad z črnimi zrni, zopet drugi užgan indijski ječmen — zahteva naj vsakdo pri kupovanju pravo Kneippovo sladno kavo v rdečih štirivoglatih paketih s **ponovico.** Olzova kava (rdeči okrajski paketi z belim pasem) nosi naše ime in varstveno znamko **ponov.** V kraje, kjer se naši izdelki ne prodajajo, pošljamo jih najceneje po pošti.

Zdravila za živino

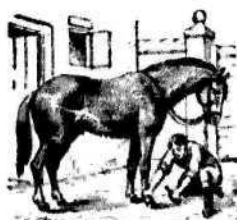
Skušena redilna štupa za živino, za konje, rogato živino, ovce in prašice itd.

Rabi se skoro 40 let z najboljšim uspehom večinoma po hlevih, ako živine ne more jesti, slabo prebavlja zloščuje mleko in nareja, da krave dajo več mleka.

Zametek z rabilnim navodom vred velja le 50 kr. 5 zametkov z rabilnim navodoma samo 2 gld.

Cvet za konje.

Najboljše mazilo za konje, pomaga pri pretegu žil, otekanju kolena, otrpnenju v boku, v križu, otekanju nog, mehurjih na nogah itd.

Steklenica z rabilnim navodom vred stane le 1 gld. 5 steklenic samo 4 gld.

Ta zdravila za živino dobivajo
lekarni Trnkoczi-ja
v Ljubljani zraven rotarja
in se vsak dan s pošto razpošiljajo.

Učenjaški prvaki

vseh dežel, kot presojevalci preparatov, izloženih na higieničnih razstavah v Londonu, odlikovali so z častno diplomom in zlato kolajno

želodečno
tinkture

(Znamka tovarne)

lekarništva

G. PICCOLI v Ljubljani.

Tako odlikovanje je najboljša spričevala temu dietetičnemu sredstvu, katero je splošno cenjeno zbog svoje popolnosti, kajti krepi želodec in ga črpanje zdravega, pospešuje prebavljanje in izpraševanje.

Razpošilja je pripravitelj G. Piccoli v Ljubljani proti poštnemu povzetju. Škatlja z 12 steklenicami stane f. 1-36; z 55 f. 5-26 in je baš poštni omot 5 kr. Poštino plača naročitelj. — Prodaja se po 15 nč. stekl. v lekarni Pontoni v Gorici.

ESENCE

za izdelovanje vseh žanjih, finih likerjev in specialitet, prodajam v vseh mestih.

Poleg tega imam esenco ze kis ali jesli 80% kenično čisto, izdeluje se pikanten in močan.

čan vinski ali tudi navadni kis. Navodi in lepak se brezplačno prilagajo.

Za najboljšo uspele jamčim. — Ceniki brezplačno.

Karol Filip Pollak

Essenzen-Specialitäten-Fabrik
Praga.

— Dobri zastopniki se iščejo. —

Spominjajte se „Sloginih“ učnih zavodov pri raznih prilikah.

V rabi se 14 let v dvornih konjušnicah in v večjih zasebnih in vojaških hlevih za krepitev pred večjim delom in po njem, proti poditvam, izvinjenjem, otrplosti kit itd. daje konjem posebno moč za brzo tekanje.

Kvizdina restitucijska tekočina
Dobica se v lekarnah in drogerijah Avstro-Ogerske
GLAVNO SKLADIŠČE
FRANZ JOH. KWIZDA
v. inkr. avst. in kr. ro. in. dvojni založnik, okrožni lekarni v Koroški ulici pri Dunaju.

Paziti je na zgoraj varstveno znamko in zahtevati izrecno (3)
Kvizdino restitucijsko tekočino.

Teodor Slabanja

srebrar v GORICI (Görz) ulica
Morelli 17

e preporočila pred. duhovščini za napravo cerkvenih sod in orodij iz čistega srebra, alpaka in medenine, kot: monstrance, kelihov, itd. itd. po najnižji ceni v največji in v lepih oblikah. Stare reči popravim ter jih v ojači posrebljam in polirjam.

Da si zamorejo tudi menj premežne cerkvene sliki eazne cerkvene stvari, se bodo po želji prečistili p. n. gospodov naročnikov prav ugodni plačilni pogoji stavi

Ilustrovani cenik franco.

Posilja vsako blago doko spravljen in poštnine franco!

Naravne mineralne vode iz raznih studencev.

Kemični, farmacevtski in drogerijski izdelki najbolj čislane domače in tuje zdravilske posebnosti.

Ribje olje, naravno in izvrstno, prijetnega okusa in kemično čisto.

Ribje olje z železom ali železnim jodom.

Majčistejša žveplenokisla apno c. kr. kmetijske šole v Gorici za vinarsko rabo.

Zdravila za živino, konjski cvet, konjski prašek, goveji prašek.

Komeopatična zdravila.

prodaja novoustanovljena lekarna

Braunitzer v Rabatiščen št. 16.

v najemu

Alojzija Gliubich-a.

Anton Potatzky

v Raštelju št. 7 v Gorici

prodajalnica drobnega in nürnbergškega blaga na drobno in na debelo.

Jedino

in najcenejše kupovališče.

Posebna zaioga

za kupovalce in razprodajalce na deželi, za krošnjarje in emjarje.

Največja zaloga

čevlarskih, krojaških, pisarskih, popotovalnih in kadilnih potrebščin.

Zimska obuvala.

Vozički in stoli na kolesih za otroke.

Strune za godala.

Posebnost: Semena za zelenjavo in trave.

Prosim dobro paziti na naslov:

Na sredi Raštelja št. 7.

F. Benigni v Gorici

ulica Morelli (za mesnicami) št. 31 priporoča vljudo svojo prodajalnico vsakovrstnih potrebščin za solo in urad, drobnega blaga, molitvenih knjig, svetih podob, koledarjev itd. Sprejema naročila na vsakovrstne časopise in sploh vse perijodično izhajajoče tiskovine.

To io, vestno in po ceni.

ZAHVALA

Vsem prijateljem in znancem ter vsemu p. n. občinstvu iz Kanala in drugih krajev, ki so danes v mnogobrojnem številu spremili zemške ostanke našega srčno ljubljenega soproga, očima in brata, gospoda

Josipa Höniga,

posestnika, trgovca in občinskega zastopnika,

k večnemu počitku in izkazali nam na ta način svoje prijazno sočutje na nenadomestni izgubi, izrekamo tem potom svojo najiskrenejšo zahvalo. Zlasti pa zahvaljujemo ga. pevce iz Ročinja in Kanala ter njih pevovodji za gniljivo petje, veteransko in ognjeasno društvo za častno spremitvo, darovalce vencev, duše nedežnike iz Gorice in Trsta in vse liste prijatelje in znance, ki so nas skušali tolažiti med boleznijo in posebno ob trankem odhodu, ki nas je zadel. I-krozo sočutje od vseh strani nam je v veliko tolažbo v dnehi naše brezmejne žalosti. — Bog povrni!

Marija udova Hönig

roj. Drašček, soproga, v imenu cele rodbine.

V KANALU, 2. nov. 1893.

Ustanovil l. 1767. Johann Jakob Samassa.

Ces. in kralj.

dvorni zvonar

ALBERT SAMASSA

v Ljubljani

Harmon. in melodični glasovi

z izborna pripravo za zvonjenje. Zvonore do 40 centov more zvoniti en sama roka. Čista karina s srebrnoblato bliscob. Močan čist glas.

Garancija pet let.

Cerkvene priprave iz masivnega bronu: svečniki, lustru, svetilke, altarni križi, kanonske tablice, lonci za cvetlice itd., dalje gasilnice, pumpe ograje pri studencih, ventili itd.

Občine in požarne brigade doko naročila tudi na obroke.

Ceniki brezplačno! Štiri častne medalje, 21 srečinj.

Vsi stroji za kmetijstvo, vinarstvo in moštarstvo!

Mlatilnice, čistilni mlini za žito, slamoreznice.

Avtomatični aparati proti peronospori.

Tlačilnica za grozdje in olive. Tlačil-

nice za sadje, aparati za kletarstvo.

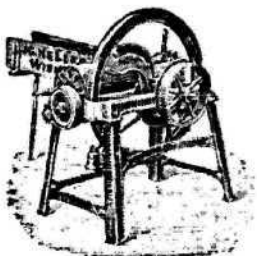
Pumpe za vse svrhe in v obče

vse stroje za kmetijstvo, vinarstvo in

moštarstvo v najraznovejših

najboljših vrstah

prodaja

Bogato ilustrovani katalogi v nemškem, slovenskem in italijanskem jeziku gratis in franco.

Ign. Heller, Dunaj

Praterstrasse Nr. 78

CENE ZOPET ZNIŽANE

Prekupci doko izdaten popust.

Potrebna za

Kathreiner-jeva Kneipp-ova sladna kava

vsako hišo

je

z okusom prave kave. Ta daje nedosegljivo prednost, da se more opustiti škodljivo uživanje čiste ali pa pomešane prave kave ter pripravljati se veliko okusnejša in pri tem zdravnejše ter redilniša kava. Nepresegljivo kot peimes k pravi kavi. Jako priporočljivo za ženske, otroke in bolnike. Ponarejenj treba se je skrbno ogibati. — 1/2 kila po 35 ke. Dobiva se povesod.

Edino pravo v belih paketih s podobo župnika Kneippa kot varšvena znamka.